

Selvitys Osuuskauppa Maakunnan hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2024

Johdanto

Osuuskauppa Maakunta (jäljempänä ”osuuskauppa”) noudattaa osuuskuntalain ja muun lainsäädännön, osuuskaupan sääntöjen ja toimielinten hyväksymien työjärjestysten lisäksi Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n julkaiseman 1.1.2020 voimaan tulleen hallinnointikoodin suosituksia olennaisilta osin huomioiden kuluttajaosuuskunnan erityispiirteet.

Tämä selvitys osuuskaupan hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (CG-selvitys) on laadittu pääosin hallinnointikoodin suositusten mukaisesti. Hallinnointikoodi on luettavissa osoitteessa <http://cgfinland.fi>. Osuuskauppa esittää selvityksen toimintakertomuksesta erillisenä raporttina.

Keskuskauppakamarin vuonna 2006 julkaiseman kannanoton mukaan omistuspohjaltaan laajojen, toiminnan laajuudelta huomattavien tai alueellisesti taikka valtakunnallisesti merkittävien yhteisöjen tulisi noudattaa hallinnointikoodia siltä osin kuin se on niiden erityispiirteet huomioon ottaen mahdollista ”noudata tai selitä” -periaatteen mukaisesti eli siten, että mahdollinen poikkeaminen ja poikkeamisen syy on ilmoitettava. Kannanoton mukaan tällaisia yhteisöjä ovat esimerkiksi laajasti omistetut osuuskunnat.

Selvityksen tavoitteena on lisätä osuuskaupan toiminnan läpinäkyvyyttä ja parantaa tiedonkulkua asiakasomistajille ja muille osuuskaupan sidosryhmille sekä siten lisätä kiinnostusta osuuskaupan toimintaa kohtaan.

Tämä selvitys on käsitelty osuuskaupan hallituksessa 9.4.2025.

Poikkeamat hallinnointikoodista

Hallinnointikoodi on pörssiyhtiöille laadittu, ja sen suositukset täydentävät lainsäädännöstä tulevia velvoitteita. Se ei siten lähtökohtaisesti kaikilta osin sovellu osuuskaupan noudatettavaksi. Poikkeamat hallinnointikoodista perustuvat pitkälti siihen, että osuuskauppa on kuluttajaosuuskunta, joka eroaa olennaisesti listatuista ja muista osakeyhtiöistä. Lisäksi 1.1.2020 voimaan tulleen hallinnointikoodiuudistuksen taustalla on ollut keskeisesti koodin esipuheen mukaan osakkeenomistajien oikeudet -muutosdirektiivi (”Direktiivi”), jonka velvoitteet implementointiin osaksi kansalliseen lainsäädäntöön 10.6.2019, jota ei kuitenkaan sovelleta osuuskauppaan. Osuuskaupan sääntöjen mukaan jäsenenä voi olla vain luonnollisia henkilöitä ja kullakin jäsenellä voi olla vain yksi osuus. Osuuskaupan toiminnan tarkoitus on palvelujen ja etujen tuottaminen jäsenille eikä voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Toiminnan tarkoituksen toteuttamiseksi, ja jotta omistajaohjaus ja omistajien osallistuminen voi toteutua tehokkaasti ja kattavasti, osuuskaupalla on edustajisto ja hallintoneuvosto. Poikkeamilla muun muassa parannetaan edelleen viestintää ja päätöksentekoa osuuskaupan hallinnon kesken ja annetaan hallintoneuvoston sisältävän hallintorakenteen kautta jäsenistölle laajemmin vaikutusmahdollisuuksia osuuskaupan toimintaan.

Ottaen huomioon yllä todetun osuuskaupan olennaiset poikkeamat hallinnointikoodista ovat seuraavat:

- Osuuskaupassa on sääntöjen mukaan ns. kaksipuolainen hallintomalli, eli hallituksen ja toimitusjohtajan lisäksi osuuskaupalla on hallintoneuvosto.
- Sääntöjen mukaan hallintoneuvosto valitsee hallituksen (suositus 5) edellä tässä kohdassa mainituilla kaksipuolaiseen hallintomalliin liittyvillä perusteilla.
- Sääntöjen mukaan edustajisto valitsee hallintoneuvoston jäsenet kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että vuosittain hallintoneuvoston jäsenistä on erovuorossa noin yksi kolmasosa (suositus 6). Kolmen kalenterivuoden toimikausi on perusteltua jatkuvuuden turvaamiseksi hallintoneuvoston työssä.
- Sääntöjen mukaan osuuskaupan toimitusjohtaja toimii hallituksen puheenjohtajana (suositus 20). Suosituksesta poikkeaminen on perusteltua, koska osuuskaupalla on myös hallintoneuvosto, joka valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan toimintaa.
- Sääntöjen mukaan hallintoneuvosto päättää hallituksen sijaan toimitusjohtajan palkkiosta (suositus 22). Suosituksesta poikkeaminen on perusteltua, sillä hallintoneuvosto myös valitsee toimitusjohtajan ja toimitusjohtaja toimii hallituksen puheenjohtajana.
- Osuuskaupalla on palkitsemispolitiikka, mutta sen sisältö poikkeaa hallinnointikoodissa tarkoitetun Pörssiyhtiölain säädännön edellyttämästä palkitsemispolitiikasta. Sääntöjen mukaan edustajisto valitsee kevätkokouksessa nimeämisvaliokunnan valmistelevaan sekä edustajiston ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioperusteita ja määrää ja syyskokouksessa päättää edustajiston jäsenten, hallintoneuvoston puheenjohtajien ja jäsenten palkkioista. Sääntöjen mukaan hallintoneuvosto päättää toimitusjohtajan palkkauksen perusteista ja hallintoneuvoston puheenjohtaja sopii yhdessä hallintoneuvoston varapuheenjohtajien kanssa toimitusjohtajan palkkaeduista hallintoneuvoston päättämien palkkausperusteiden mukaisesti. Osuuskaupan palkitsemisraportointi ei täysin vastaa palkitsemisraportointia, jota arvopaperimarkkinalaki ja valtiovarainministeriön asetus osakkeen liikkeeseenlaskijan palkitsemispolitiikasta ja palkitsemisraportista ("Pörssiyhtiölain säädäntö") edellyttää pörssiyhtiöiltä (suositus 1, suositus 4, suositus 17, suositus 20, suositus 22).

Osuuskauppa ja S-ryhmä

Osuuskauppa on S-ryhmään kuuluva alueosuuskauppa. Osuuskaupan omistavat sen 35 877 (31.12.2024) jäsentä, joita osuuskaupan sääntöjen mukaan kutsutaan asiakasomistajiksi tai omistajiksi.

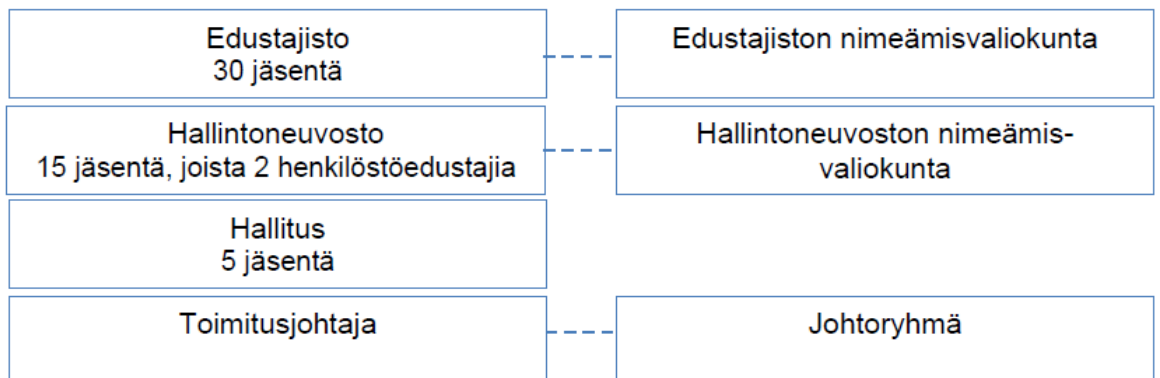
S-ryhmä on yritysryhmä, jonka muodostavat osuuskaupat ja niiden omistama Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) sekä näiden tytäryhtiöt. S-ryhmän tarkoituksena on tuottaa palveluja ja etuja asiakasomistajille. SOK tuottaa osuuskaupoille hankinta-, asiantuntija- ja tukipalveluita ja vastaa myös S-ryhmän strategisesta ohjauksesta ja liiketoimintaketjujen kehittämisestä.

Osuuskaupan tehtävänä on sääntöjensä mukaan liiketoimintaa harjoittamalla tuottaa palveluja ja etuja jäsenilleen ja näin edistää jäsentensä taloudellista hyvinvointia. Osuuskaupan liiketoiminta-alueet ovat vähittäiskauppa, matkailu- ja ravitsemiskauppa sekä palvelutoiminta.

Osuuskauppa hyödyntää liiketoiminnassaan S-ryhmän yhteisiä ketjuohjaus-organisaatioita. Liiketoiminta-alue- ja palvelutoimintokohtaiset ketjuohjaus-organisaatiot johtavat ja koordinoivat S-ryhmän ketjutoimintaa SOK:n hallituksen valvonnassa. S-ryhmä-tasosta päätöksentekoa varten SOK:n johtajiston tueksi on muodostettu johtamisen tukiryhmät. Liiketoiminnan ja palvelutoimintojen tukiryhmät koostuvat pääsääntöisesti osuuskauppojen toimitusjohtajasta ja johtoryhmän jäsenistä sekä SOK:n palveluksessa olevista johtajista. SOK:n kunkin vastualueen johtoryhmän jäsen päättää tukiryhmien kokoonpanosta ja saattaa ne vuosittain SOK:n hallituksen tiedoksi.

Osuuskaupan hallintomalli

Osuuskaupan hallintomalli on hallinnointikoodista poiketen ns. kaksipuolainen ja koostuu edustajiston lisäksi hallintoneuvostosta, hallituksesta ja toimitusjohtajasta alla olevassa kuvassa esitetyn mukaisesti. Yhtiön operatiivisessa johtamisessa toimitusjohtajaa avustaa johtoryhmä.

Edustajisto

Edustajisto käyttää osuuskuntalain mukaista omistajien päätösvaltaa osuuskaupassa. Sen toimivalta vastaa osakeyhtiön yhtiökokouksen toimivaltaa. Edustajisto mm. vahvistaa tilinpäätöksen ja myöntää vastuuvapauden osuuskaupan johdolle sekä valitsee hallintoneuvoston jäsenet. Edustajisto myös päättää sääntöjen muuttamisesta sekä mahdollisesta sulautumisesta ja jakautumisesta.

Lisäksi edustajiston keskeinen tehtävä on välittää osuuskaupan johdolle asiakasomistajien ideoita ja toiveita osuuskaupan palveluiden parantamiseksi. Se siis toimii myös keskustelufoorumina johdon ja asiakasomistajien välillä.

Vuonna 2024 edustajiston kevätkokous järjestettiin 18.4.2024 sekä syyskokous 24.10.2024.

Edustajiston nimeämisvaliokunta

Edustajistolla on osuuskaupan säännöissä tarkoitettu nimeämisvaliokunta, joka valmistelee hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajien valintaa sekä edustajiston ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioperusteita ja määrää.

Nimeämisvaliokuntaan kuuluu kolme edustajiston jäsentä. Lisäksi jäsenenä on osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja tai hänen erovuorossa ollessaan varapuheenjohtaja. Nimeämisvaliokunnan jäsenten toimikausi päättyy, kun uusi nimeämisvaliokunta on nimetty.

Vuoden 2024 edustajiston syyskokoukselle ehdotukset valmistellut nimeämisvaliokunta koostui seuraavista edustajiston valitsemista jäsenistä:

- Marianne Kemppainen, Ristijärvi
- Esa Jokelainen, Kajaani
- Paula Kemppainen, Hyrynsalmi
- Perttu Huusko, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- Hannu Pelkonen, toimitusjohtaja, sihteeri

Valiokunta päätti, että sen puheenjohtajana toimii Marianne Kemppainen. Nimeämisvaliokunta kokoontui yhden kerran 7.10.2024 ja esitteli ehdotuksensa hallintoneuvoston kokoonpanosta syyskokoukselle.

Hallintoneuvosto

Osuuskaupalla on sääntöjen mukaan hallintoneuvosto. Se kokoontuu puheenjohtajan kutsusta vähintään kolme kertaa vuodessa.

Kokoonpano ja valinta

Hallintoneuvostoon kuuluu 15 jäsentä, joista edustajisto valitsee 13 jäsentä. Hallintoneuvoston jäsenet valitaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Hallintoneuvoston jäsenten toimikaudet on porrastettu jatkuvuuden turvaamiseksi niin, että vuosittain päättyy kolmasosan toimikausi.

Hallintoneuvoston monimuotoisuudesta on määrätty osuuskaupan säännöissä. Hallintoneuvostoon valitaan osuuskaupan jäseniä, joilla on riittävä hallinnollisten ja liiketaloudellisten asioiden tuntemus, ja jotka edustavat mahdollisimman monipuolisesti osuuskaupan jäsenistöä. Sääntöjen mukaan henkilöä ei voida valita hallintoneuvoston jäseneksi, jos hän on täyttänyt ennen toimikauden alkua 68 vuotta.

Edustajiston nimeämisvaliokunta valmistelee edustajiston syyskokoukselle ehdotuksen hallintoneuvoston kokoonpanoksi. Osuuskauppa myötävaikuttaa siihen, että hallintoneuvoston jäsenten monimuotoisuutta, mukaan lukien ikä- ja sukupuolijakauma, koskevat tavoitteet sisällytetään nimeämisvaliokunnan työjärjestykseen ja huomioidaan etsittäessä uusia hallintoneuvoston jäseniä.

Edustajiston valitsemien jäsenten lisäksi osuuskaupan säännöissä määrätään, että osuuskaupan henkilöstö valitsee henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa annetun lain perusteella hallintoneuvostoon kaksi jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Henkilöstön edustajien toimikausi hallintoneuvostossa on kolme vuotta. Henkilöstöedustuksen tavoitteena on muun muassa tarjota henkilöstölle mahdollisuus vaikuttaa osuuskaupan organisaatioon, parantaa viestintää ja päätöksentekoa ja lisätä luottamusta johdon ja henkilöstön välillä. Henkilöstön edustajat eivät kuitenkaan osallistu sellaisten asioiden käsittelyyn, jotka koskevat yrityksen johdon valintaa, erottamista, johdon sopimusehtoja, henkilöstön työsuhteen ehtoja taikka työtaistelutoimenpiteitä.

Hallintoneuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja yhden varapuheenjohtajan kalenterivuodeksi kerrallaan.

Tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa osuuskaupan hallintoa. Lisäksi hallintoneuvoston tärkeimmät tehtävät ovat:

- osuuskaupan strategian ja vuosittaisten taloudellisten kokonaistavoitteiden vahvistaminen
- osuuskaupan toiminnan huomattavasta supistamisesta tai laajentamisesta päättäminen sekä
- hallituksen ja toimitusjohtajan valinta.

Hallintoneuvosto saa toimitusjohtajalta ja hallitukselta säännöllisin väliajoin hallintoneuvoston tehtävien hoitamiseksi riittävät tiedot. Käytännössä tietojen antaminen tapahtuu vähintään kolme kertaa vuodessa pidettävien hallintoneuvoston kokousten yhteydessä. Hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja osallistuvat hallituksen kokouksiin.

Hallintoneuvoston keskeisimmät tehtävät ja työskentelyn periaatteet on määritelty hallintoneuvoston hyväksymässä työjärjestyksessä. Työjärjestys löytyy verkkosivuilta <https://maakunta.fi/tietoa-meista/hallinto-ja-johto/>

Hallintoneuvoston nimeämisvaliokunta

Ottaen huomioon hallintoneuvoston sääntömääräiset tehtävät hallintoneuvosto päättää niitä koskevien valiokuntien perustamisesta. Hallintoneuvostolla on nimeämisvaliokunta, joka valmistelee hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan valintaa. Nimeämisvaliokuntaan kuuluu hallintoneuvoston puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä kolme muuta hallintoneuvoston keskuudestaan vuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä. Jäsenet valitaan hallintoneuvoston kokouksessa. Nimeämisvaliokunnan puheenjohtajan nimeämisvaliokunta valitsee keskuudestaan. Hallintoneuvoston valintamenettely varmistaa omistajien vaikuttamismahdollisuudet hallituksen kokoonpanoon ja sitä kautta koko osuuskaupan toimintaan.

Nimeämisvaliokunnan jäsenten toimikausi päättyy, kun uusi nimeämisvaliokunta on nimetty.

Vuoden 2024 hallintoneuvostolle ehdotukset valmistellut nimeämisvaliokunta koostui seuraavista hallintoneuvoston jäsenistä:

- Perttu Huusko, Sotkamo, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- Eeva-Liisa Kemppainen, Hyrynsalmi, hallintoneuvoston varapuheenjohtaja
- Leena Kela, Suomussalmi, hallintoneuvoston jäsen
- Helena Ohtonen, Kajaani, hallintoneuvoston jäsen
- Tommi Tuominen, Kajaani, hallintoneuvoston jäsen (hk)
- Hannu Pelkonen, toimitusjohtaja, sihteeri

Nimeämisvaliokunta kokoontui 13.11.2024. Tämän lisäksi nimeämisvaliokunta järjesti valmistelevan kokouksen 13.5.2024. Valiokunta esitteli 7.12.2023 ehdotuksensa hallituksen kokoonpanosta hallintoneuvostolle.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja

Hallintoneuvoston kokousten johtamisen lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtajan tehtäviä ovat mm.

- toimitusjohtajan hallinnollisena esimiehenä toimiminen
- hallintoneuvoston kokousten valmistelu yhdessä hallituksen kanssa.
- sopia yhdessä hallintoneuvoston varapuheenjohtajien kanssa toimitusjohtajan palkkaeduista hallintoneuvoston päättämien palkkausperusteiden mukaisesti.
- edustajiston kokousten koollekutsuminen hallintoneuvoston puolesta.

Vuosi 2024

Hallintoneuvostossa oli vuonna 2024 15 jäsentä. Hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2024 kokoukseen kolme kertaa. Lisäksi vuoden 2024 järjestäytymiskokous (1/2024) järjestettiin vuoden 2023 viimeisen kokouksen jälkeen 7.12.2023.

Vuonna 2024 hallintoneuvoston jäseninä toimivat:

- Auli Halonen, Kajaani
- Teuvo Hatva, Kajaani
- Samppa Homanen, Paltamo
- Perttu Huusko, Sotkamo, puheenjohtaja
- Ari Innilä, Kuhmo
- Leena Kela, Suomussalmi
- Eeva-Liisa Kemppainen, Hyrynsalmi, varapuheenjohtaja
- Pekka Koistinen, Kajaani
- Sari Kyllönen, Kajaani
- Minna-Liisa Laakso, Ristijärvi
- Eeva Mäkeläinen, Puolanka
- Helena Ohtonen, Kajaani
- Minna Peittola, Kajaani
- Tommi Tuominen, Kajaani, henkilöstön edustaja
- Teemu Yli-Pelkola, Kajaani, henkilöstön edustaja

Hallintoneuvoston arvio jäsenten riippumattomuudesta

Henkilöstön edustajia lukuun ottamatta muut hallintoneuvoston jäsenet ovat hallintoneuvoston arvion mukaan riippumattomia osuuskaupasta.

Koska osuuskaupan omistajilla on osuustoiminnan periaatteiden mukaisesti kullakin vain yksi osuus, osuuskaupalla ei ole merkittäviä omistajia, joista hallintoneuvoston jäsenet voisivat olla riippuvaisia.

Hallintoneuvoston toiminnan arviointi

Hallintoneuvosto arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojansa tekemällä itsearviointin pääsääntöisesti muutaman vuoden välein.

Hallitus

Kokoonpano ja valinta

Sääntöjen mukaan osuuskaupan hallituksen muodostavat puheenjohtajana toimiva toimitusjohtaja ja neljä hallintoneuvoston kalenterivuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä. Hallitus valitsee kalenterivuodeksi kerrallaan keskuudestaan vara-puheenjohtajan.

Hallituksen jäsenten valinnan valmistelutyön tekee hallintoneuvoston nimeämisvaliokunta. Valmistellessaan ehdotusta valiokunta arvioi hallituksen kokoonpanoa sekä hallituksen jäseniltä vaadittavia ominaisuuksia osuuskaupan nykyisten ja kehittyvien tarpeiden näkökulmasta. Valmistelutyön tavoitteena on varmistaa, että hallitus on riittävän monimuotoinen muun muassa sukupuoli- ja ikäjakaumaltaan ja että jäsenillä on toisiaan täydentävä kokemus ja monipuolinen osaaminen sekä pätevyys hallituksen tehtävien tehokkaaseen hoitamiseen. Sääntöjen mukaan hallitukseen valittavalla tulee olla liiketaloudellisten ja hallinnollisten asioiden hyvä tuntemus. Hallituksen jäsenten tulee toimikauden alkaessa olla osuuskaupan jäseniä ja alle 68-vuotiaita.

Tehtävät

Hallituksen keskeisimmät tehtävät ja työskentelyn periaatteet on määritelty hallituksen työjärjestyksessä, jonka hallintoneuvosto on vahvistanut. Työjärjestys löytyy osuuskaupan verkkosivuilta <https://maakunta.fi/tietoa-meista/hallinto-ja-johto/>

Hallituksen tehtävänä on hoitaa osuuskaupan asioita osuuskuntalain, osuuskaupan sääntöjen, hallintoneuvoston vahvistaman työjärjestyksen sekä edustajiston ja hallintoneuvoston antamien ohjeiden ja päätösten mukaisesti.

Työjärjestyksen mukaisesti hallitus käsittelee ja päättää osuuskaupan kannalta taloudellisesti, liiketoiminnallisesti ja periaatteellisesti merkittävistä asioista. Hallituksen keskeisiä tehtäviä ovat:

- operatiivisen liiketoiminnan johtaminen ja valvominen
- osuuskaupan strategian valmistelu ja strategiasta päättäminen
- osuuskaupan taloudellisista tavoitteista ja toimintasuunnitelmista päättäminen
- merkittävistä investoinneista päättäminen
- osuuskaupan konsernirakenteesta päättäminen

Lisäksi hallitus päättää osuuskaupan jäseneksi hyväksymisestä, jäsenetujen periaatteista sekä jäsenten erottamisesta ja pitää osuuskaupan jäsenistä jäsenluetteloa.

Hallitus ei ole sen tehtävät ja kokoonpano huomioiden pitänyt tarpeellisenä perustaa hallituksen päätettäväksi kuuluvia asioita valmistelevia valiokuntia. Sikäli kuin osuuskaupassa on katsottu tarpeelliseksi perustaa valiokuntia, ne on lähtökohtaisesti perustettu hallintoneuvoston alaisuuteen.

Vuosi 2024

Hallituksessa oli vuonna 2024 viisi jäsentä. Hallitus kokoontui kokouksiin 9 kertaa vuoden 2024 aikana. Jäsenet osallistuivat kokouksiin keskimäärin 100-prosenttisesti.

Vuonna 2024 hallituksen jäsenenä toimivat:

- Hannu Pelkonen, toimitusjohtaja, puheenjohtaja
- Ville Kemppainen, agrologi, Ristijärvi
- Olli Kokkonen, toimitusjohtaja, Kajaani
- Urpo Kovalainen, toimitusjohtaja, Kajaani, varapuheenjohtaja
- Sari Rusanen, toiminnanjohtaja, Kuhmo

Hallituksen jäsenten riippumattomuus

Hallitus arvioi jäsentensä riippumattomuuden vuosittain ja ilmoittaa ketkä heistä ovat riippumattomia osuuskaupasta ja sen merkittävistä osuuden- ja osakkeenomistajista. Hallituksen jäsen toimittaa riippumattomuuden arviointia varten tarpeelliset tiedot.

Hallituksen jäsenten riippumattomuutta arvioidaan hallinnointikoodin riippumattomuuskriteerien pohjalta.

Hallituksen puheenjohtajana toimii sääntöjen mukaan osuuskaupan toimitusjohtaja. Kaikki muut hallituksen jäsenet ovat hallituksen arvion mukaan riippumattomia osuuskaupasta.

Koska osuuskaupan omistajilla on osuustoiminnan periaatteiden mukaisesti kullakin vain yksi osuus eikä osuuskaupassa ole muita osuuksia tai osakkeita, osuuskaupalla ei ole merkittäviä osuuden- tai osakkeenomistajia, joista hallituksen jäsenet voisivat olla riippuvaisia.

Hallituksen itsearviointi

Hallitus arvioi toimintaansa ja työskentelytapojaan pääsääntöisesti vuosittain. Arviointi toteutetaan yleensä itsearviointina, ja sen tulokset käydään läpi ja niistä keskustellaan helmikuun kokouksessa.

Toimitusjohtaja

Osuuskaupalla on toimitusjohtaja, jonka tehtävänä on hoitaa osuuskaupan juoksevaa hallintoa lain ja sääntöjen sekä toimielinten päätösten ja ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että osuuskaupan kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan ollessa estyneenä hänen sijaisenaan toimii hallintoneuvoston valitsema henkilö.

Toimitusjohtaja toimii myös hallituksen puheenjohtajana. Tämä hallinnointikoodista poikkeava käytäntö on perusteltua, koska osuuskaupalla on myös hallintoneuvosto, joka valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan toimintaa. Lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtajalla on säännöissä määritellyjä valvontaan liittyviä erityistehtäviä.

Hallintoneuvosto nimittää toimitusjohtajan ja hyväksyy toimitusjohtajasopimuksen ehdot. Hallinnointikoodista poiketen, koska toimitusjohtaja toimii hallituksen puheenjohtajana, toimitusjohtajan nimittää hallituksen sijaan hallintoneuvosto.

Osuuskaupan toimitusjohtaja on Hannu Pelkonen, joka on toiminut Osuuskauppa Maakunnan toimitusjohtajana vuodesta 2013. Toimitusjohtajan sijainen on vähittäiskaupan toimialajohtaja Arto Mustonen.

Johtoryhmä

Johtoryhmän, joka ei ole osuuskaupan toimielin, tehtävänä on avustaa toimitusjohtajaa osuuskaupan operatiivisessa johtamisessa ja valmistella hallitukselle annettavia esityksiä. Näitä esityksiä ovat mm. osuuskaupan liiketoimintastrategiat, tavoitetasot, toimintasunnitelmat ja budjetit sekä merkittävät investointi- ja realisointihankkeet. Johtoryhmällä ei ole lakiin tai osuuskaupan sääntöihin perustuvaa toimivaltaa. Johtoryhmä kokoontuu pääsääntöisesti kerran kuukaudessa.

Vuonna 2024 johtoryhmään kuuluivat:

- Hannu Pelkonen, toimitusjohtaja
- Arto Mustonen, vähittäiskaupan toimialajohtaja
- Pasi Tolonen, mara-toimialajohtaja
- Keijo Tuikka, kiinteistöpäällikkö
- Pia Tuomivaara, henkilöstöpäällikkö

Sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmät

Sisäinen valvonta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla varmistetaan, että osuuskaupan toiminta on tehokasta, sen taloudelliset ja muut tiedot ovat luotettavia ja että osuuskauppa noudattaa soveltuvia säännöksiä ja toimintaperiaatteita. Sisäinen valvonta koostuu riskienhallinnasta, talousvalvonnasta, sisäisestä tarkastuksesta sekä niitä tukevista politiikoista.

Osuuskaupan sisäisen valvonnan toimintaperiaatteissa määritellään osuuskaupassa ja sen tytäryhtiöissä sovellettava sisäisen valvonnan prosessi. Sisäisen valvonnan prosessi sisältää valvonnan tavoitteen asettamisen, valvonnan suunnittelun ja toteutuksen, toiminnan tehokkuuden testauksen, seurannan ja jatkuvan kehittämisen ja raportoinnin.

Osuuskaupan hallituksen vastuulla on varmistaa, että osuuskauppa on määritellyt sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet.

Osuuskaupan hallitus vastaa sisäisen valvontajärjestelmän ja riskienhallintajärjestelmien seurannasta. Sisäinen tarkastus avustaa hallitusta sen seurantavelvollisuuden täyttämässä varmistamalla, että osuuskaupan valvontatoimenpiteet on suunniteltu ja otettu käyttöön asianmukaisesti.

Toimitusjohtaja sekä toimialojen ja liiketoimintayksiköiden johtajat suorittavat liiketoiminnan ohjausta ja valvontaa päivittäisessä toiminnassa omalla vastuualueellaan.

Riskienhallinta

Osuuskaupan riskienhallinnan tärkein tavoite on tunnistaa ja hallita osuuskauppakonsernin strategian toteuttamiseen ja toimintaan liittyvät olennaiset riskit.

Hallitus vahvistaa ja määrittelee osuuskaupan riskienhallintaperiaatteet ja valvoo riskienhallinnan tehokkuutta. Riskienhallinta on hallituksen valvonnassa integroitu osaksi johtamisprosessia. Osuuskaupan strategiapäivityksen yhteydessä kartoitetaan liiketoiminnan riskejä toimialoittain ja arvioidaan niitä riskin merkittävyyden sekä todennäköisyyden perusteella.

Sisäinen tarkastus

Osuuskaupan hallituksella on vastuu osuuskaupan hallinnon ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä kirjanpidon ja varainhoidon luotettavuudesta sekä riskienhallinnasta.

Osuuskaupassa on sisäinen tarkastus / controller-toiminto, joka suorittaa sisäiseen tarkastukseen liittyviä tehtäviä. Sisäinen tarkastaja / controller-toiminto toimii toimitusjohtajan alaisuudessa ja raportoi säännöllisesti toimitusjohtajalle ja hallitukselle. Hallitus hyväksyy sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen ja toimintasuunnitelman.

Tilintarkastus

Osuuskaupan tilinpäätöstä, kirjanpitoa ja hallintoa tarkastavat yksi tai kaksi tilintarkastajaa, joista yhden tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullinen tilintarkastaja on KHT-tilintarkastaja, ja tarvittaessa yksi tai kaksi varatilintarkastajaa. Edustajisto valitsee tilintarkastajat. Edustajiston nimeämisvaliokunta valmistelee tilintarkastajien valintaa.

Vuonna 2024 varsinaisena tilintarkastajana toimi tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tilintarkastajana toimi Heidi Hyry, KHT, JHT.

Lähipiiriliiketoimet

Osuuskaupassa arvioidaan ja seurataan lähipiirin kanssa tehtäviä liiketoimia. Osuuskuntalaki ei määrittele pörssiosuuskuntia lukuun ottamatta lähipiiriä. Hallinnointikoodin mukainen lähipiiri määräytyy kansainvälisen tilinpäätösstandardin (IAS 24) mukaisesti, mutta se perustuu pörssiyhtiötä pakottavaan säännökseen. Osuuskauppa määrittelee lähipiirin rakenteensa kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen erityisesti huomioon lähipiiritoimia koskevan suosituksen tarkoituksen ja ottaen mahdollisuuksien mukaan huomioon hallinnointikoodin mukaisen lähipiirin. Siihen kuuluvat muun muassa kaikki hallituksen, hallintoneuvoston ja johtoryhmän jäsenet sekä heidän läheiset perheenjäsenensä. Mahdolliset eturistiriidat otetaan huomioon päätöksenteossa ja hallinnointikoodin mukaisesti.

Taloudellinen raportointi

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan sekä osuuskaupan että koko S-ryhmän kattavalla taloudellisten tunnuslukujen ja ennusteiden raportoinnilla. Sisäisen raportoinnin lisäksi osuuskauppa julkistaa toimintakatsauksen kerran vuodessa.

Muu tiedottaminen

Osuuskaupan viestinnästä vastaava yksikkö huolehtii siitä, että asiakasomistajien ja muiden asiakkaiden sekä sidosryhmien käytössä on riittävästi oikeaa tietoa osuuskaupasta ja sen toiminnasta.

Tietoa on saatavilla osuuskaupan internetsivuilla osoitteessa www.maakunta.fi. Koko S-ryhmän tiedot ovat osoitteessa www.s-kanava.fi.

Palkka- ja palkkioselvitys

Palkitsemisen päätöksentekojärjestys

Edustajisto päättää vuosittain syyskokouksessa edustajiston jäsenten ja hallintoneuvoston puheenjohtajien ja jäsenten palkkioista. Päätöksenteko tapahtuu vuosittain edustajiston kevätkokouksessa valittavan edustajiston nimeämisvaliokunnan valmistelusta. Palkkioista päätetään SOK:n hallintoneuvoston palkitsemisvaliokunnan antaman palkkiosuosituksen pohjalta.

Hallintoneuvosto päättää hallituksen jäsenten palkkioista ja toimitusjohtajan palkkauksen perusteet. Hallituksen jäsenten palkkiot päätetään SOK:n palkitsemisvaliokunnan antaman suosituksen pohjalta. Hallintoneuvoston puheenjohtajan tehtävänä on sopia yhdessä hallintoneuvoston varapuheenjohtajan ja hallituksen vara-puheenjohtajan kanssa toimitusjohtajan palkkaeduista.

Edustajiston, hallintoneuvoston, hallituksen ja toimitusjohtajan palkkiot maksetaan rahakorvauksina tai luontoisetuina. Osuuskaupan toimitusjohtajaa lukuun ottamatta hallituksen jäsenet eivät kuulu osuuskaupan muiden palkitsemis- tai eläkejärjestelmien piiriin. 14

Palkitsemisen keskeiset periaatteet

- Kuukausipalkkiota maksetaan hallintoneuvoston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajille sekä hallituksen varapuheenjohtajalle ja jäsenille.
- Kokouspalkkiota maksetaan silloin kun hallintohenkilö osallistuu kokoukseen joko kutsuttuna tai sääntöjen oikeuttamana tai velvoittamana.
- Kokouspalkkio maksetaan sen kokouksen perusteella, johon henkilö osallistuu (ei sen perusteella, mihin hallintoelimeen on valittu).
- Jos samana päivänä on kaksi tai useampia kokouksia peräkkäin tai lähes peräkkäin, kokouspalkkio maksetaan vain yhdestä kokouksesta.
- Toimitusjohtajalle ei makseta kokouspalkkioita eikä erillistä kuukausipalkkiota hallituksen puheenjohtajuudesta.

Edustajisto

Edustajiston syyskokous 26.10.2023 päätti edustajiston jäsenten kokouspalkkioksi 220 euroa mukaan lukien edustajiston nimeämisvaliokunnan kokoukset. Tehtävän hoitamiseen liittyvät toteutuneet matkakulut korvataan osuuskaupan matkustussäännön ja edustajiston hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Vuoden 2024 aikana edustajiston jäsenille maksettiin kokouspalkkioita yhteensä 12 540 euroa.

Hallintoneuvosto

Edustajiston syyskokous 26.10.2024 päätti hallintoneuvoston puheenjohtajien ja jäsenten kokouspalkkioksi 275 euroa. Hallintoneuvoston puheenjohtajan kuukausipalkkioksi päätettiin 1 617 euroa ja varapuheenjohtajien kuukausipalkkioksi 577,50 euroa. Hallintoneuvoston nimeämisvaliokunnan jäsenille kokouspalkkio maksetaan hallintoneuvoston kokouspalkkion mukaisesti.

Hallintoneuvoston jäsenet ovat oikeutettuja päivärahaan ja matkakustannusten korvaukseen osuuskaupan matkustussäännön ja edustajiston hyväksymien periaatteiden mukaisesti.

Vuoden 2024 aikana hallintoneuvoston jäsenille maksettiin palkkioita yhteensä 56 496 euroa. Tähän summaan sisältyvät hallintoneuvoston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle maksetut kuukausipalkkiot.

Hallitus

Hallintoneuvosto päättää hallituksen jäsenten palkkiot vuosittain. Hallituksen jäsenten kokouspalkkio vuonna 2024 oli 462 euroa. Hallintoneuvoston kokouksiin osallistuessaan hallituksen jäsenet saivat hallintoneuvoston kokouspalkkion 275 euroa kokouspäivältä. Lisäksi hallituksen jäsenille päätettiin maksaa 902 euron suuruinen kuukausikorvaus. Hallituksen puheenjohtajana toimiva toimitusjohtaja ei saa erillistä korvausta hallitustyöskentelystä. Toimitusjohtajaa lukuun ottamatta kukaan hallituksen jäsenistä ei ole työ- eikä toimisuhteessa osuuskauppaan.

Hallituksen jäsenet ovat oikeutettuja päivärahaan ja matkakustannusten korvaukseen osuuskaupan matkustussäännön ja hallintoneuvoston hyväksymien periaatteiden mukaisesti.

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet on rinnastettu ostoetukäytännössä osuuskaupan henkilökuntaan, ja jäsenellä ja hänen kanssaan samassa taloudessa asuvalla puolisoilla ja lapsilla on oikeus hyödyntää henkilökunnan ostoetu ja S-Pankin korkoetu.

Vuoden 2024 aikana hallituksen jäsenille (pl. hallituksen puheenjohtajana toimiva toimitusjohtaja) maksettiin kuukausi- ja kokouspalkkioita yhteensä 67 672 euroa.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan kiinteä kuukausipalkka on 24 039 euroa (288 468 euroa vuonna 2024). Luontoisedut sisältyvät kuukausipalkkaan.

Toimitusjohtaja kuuluu lyhyen aikavälin kannustepalkkiojärjestelmään, jonka arviointijakso on yksi vuosi ja kannustepalkkion enimmäismäärä voi olla toimitusjohtajan osalta kolmen kuukauden kiinteää palkkaa vastaava summa. Kannustepalkkio maksetaan viimeistään neljän kuukauden kuluttua arviointijakson päättymisestä ja edellyttäen että palvelussuhde on maksuhetkellä voimassa.

Toimitusjohtaja kuuluu lisäksi pitkän aikavälin kannustepalkkiojärjestelmään, jonka arviointijakso on kolme vuotta ja sitä koskevan tulospalkkion enimmäismäärä voi olla toimitusjohtajan yhdeksän kuukauden kiinteää palkkaa vastaava summa. Kannustepalkkio maksetaan kolmen vuoden kuluessa arviointijakson päättymisestä.

Toimitusjohtajan tulos- ja kannustepalkkioperusteet hyväksytään osuuskaupan puheenjohtajistossa, johon kuuluvat hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä hallituksen varapuheenjohtaja. Puheenjohtajisto seuraa tulos- ja kannustepalkkioiden toteumaa vuosittain. Perusteina voivat olla mm. tulos,

prosessien tehokkuus, asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys, jotka edistävät osuuskaupan toiminnan tarkoituksen toteutumista. Palkkiomittareita on asetettu sekä osuuskaupan että koko S-ryhmän näkökulmista. Osuuskauppa on ottanut huomioon SOK:n palkitsemisvaliokunnan valmistelemat ja SOK:n hallintoneuvoston päättämät tulos- ja kannustepalkkiojärjestelmäsuositukset.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Eläkesopimus on maksuperusteinen. Toimitusjohtajan irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Toimisuhteen päättyessä osuuskaupasta johtuvasta syystä toimitusjohtaja on oikeutettu kuuden kuukauden palkan määräiseen erokorvaukseen.

Johtoryhmä

Toimitusjohtajaa lukuun ottamatta muiden johtoryhmän jäsenten kiinteä kuukausipalkka on yhteensä 39 438 euroa. Luontoisedut sisältyvät kuukausipalkkaan. (473 256 euroa vuodessa sisältäen luontoisedut). Vuonna 2024 johtoryhmään kuului toimitusjohtajan lisäksi neljä jäsentä.

Johtoryhmän jäsenet kuuluvat lyhyen aikavälin kannustepalkkiojärjestelmään, jonka arviointijakso on yksi vuosi ja kannustepalkkion enimmäismäärä voi olla kunkin johtoryhmän jäsenen osalta kahden ja puolen kuukauden kiinteää palkkaa vastaava summa. Kannustepalkkio maksetaan viimeistään neljän kuukauden kuluttua arviointijakson päättymisestä ja edellyttäen että palvelussuhde on maksuhetkellä voimassa.

Johtoryhmän jäsenet kuuluvat lisäksi pitkän aikavälin kannustepalkkiojärjestelmään, jonka arviointijakso on kolme vuotta ja sitä koskevan kannustepalkkion enimmäismäärä voi olla kunkin johtoryhmän jäsenen osalta seitsemän ja puolen kuukauden kiinteää palkkaa vastaava summa. Kannustepalkkio maksetaan viimeistään kolmen vuoden kuluessa arviointijakson päättymisestä ja edellyttäen, että palvelussuhde on maksuhetkellä voimassa.

Johtoryhmän jäsenten tulos- ja kannustepalkkioperusteet hyväksytään osuuskaupan puheenjohtajistossa, johon kuuluvat hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä hallituksen varapuheenjohtaja. Perusteina voivat olla mm. tulos, prosessien tehokkuus, asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys, jotka edistävät osuuskaupan toiminnan tarkoituksen toteutumista. Palkkiomittareita on asetettu sekä osuuskaupan että koko S-ryhmän näkökulmista.

Johtoryhmän jäsenten eläkeikä on 63 vuotta. Eläkesopimus on maksuperusteinen. Johtoryhmän jäsenten irtisanomisaika on tehtävästä riippuen yhdestä kuuteen kuukautta. Työsuhteen päättyessä osuuskaupasta johtuvasta syystä toimialajohtajat ovat oikeutettuja kuuden kuukauden palkan määräiseen erokorvaukseen.